

ISTORIC NICOLAE MILESCU

Contemporan cu Miron Costin și cu Dosoftei, Nicolae Milescu este una din personalitățile de seamă ale secolului al XVII-lea, cărturar, diplomat, teolog, istoric, geograf, etnograf, filolog, scriitor, memorialist mai ales, de circulație mondială. După propria-i mărturisire s-a născut în 1936(?) la moșia Miclești lângă Vaslui, ca fiu al unui boier Gavril, originar din Peloponez. A studiat istoria, teologia și filosofia la Școala Patriarhiei din Constantinople cu profesori vestiți ca Gabriel Vlasios și Ion Cariofilis, învățând limbile latină, elenă, slavonă, turcă și neogreacă.

La 17 ani îl găsim gramatic la curtea domnitorului Gheorghe Ștefan, în Moldova.

În 1655 îl însoțește pe Gheorghe Ștefan în Țara Românească, descoperind, în trecere pe la Mănăstirea Neamț, importante documente legate de domnia lui Alexandru cel Bun.

În 1659, noul domn moldovean, Gheorghe Ghica, îi acordă rangul de spătar. În același an, la 20 noiembrie, îl urmează pe Gheorghe Ghica în Țara Românească (acesta venind la domnie ca urmaș al lui Mihnea al-II-lea.) Aici este numit mare spătar. În 1660 Nicolae Milescu trece în Moldova unde domnea Ștefăniță Lupu. După unele mărturisiri reiese că în acest an a fost pedepsit, pentru uneltire împotriva domniei, cu tăierea nasului.

La 10 ianuarie 1661 termină de tradus din grecește Catehismul ortodox al patriarhului Afanasie al Alexandriei, “Carte cu multe întrebări, foarte de folos, pentru multe treburi ale credinței noastre”, în care afirmă originea latină a creștinismului la noi și latinitatea limbii române. În 1664, aflat la Constantinopol, traduce din “elinește” folosind, se pare, și vechi versuri slavone, “Vechiul Testament” și scrierea filosofică “Despre singurul țiitoru gând” (Tratatul despre rațiunea dominantă) în 1671, ianuarie.

Această dată îl găsește pe Nicolae Milescu la Constantinopol. Este recomandat țarului Alexei Mihailovici de Mitropolitul Dosoftei al Ierusalimului ca bun teolog și poligot. Este primit la curtea țarului, la Departamentul solilor, ca interpret de greacă, latină și română. În 1672, Nicolae Milescu scrie din porunca țarului un “Aritmologhion” în limba slavonă și o “povestire despre Sibile” (Cartea Sibilelor).

Dar faima lui europeană i-a venit de la misiunea încredințată în 1675 de țarul Alexei Mihailovici de a conduce o importantă solie în China, soldată pe plan diplomatic, literar și științific cu trei scrieri de o excepțională însemnătate în cadrul cel mai larg al contactelor dintre Europa și Asia: “Cartea în care e descrisă călătoria prin Siberia, din orașul Tobolsk până la hotarul Chinei”, “Raportul soliei în China” și “Descrierea Chinei”, care au atras atenția nu numai autorităților, savanților și

literațiilor ruși, ci și a lumii științifice europene. De altfel aceste lucrări îl așează pe Nicolae Milescu între marii etnografi ai lumii și între pionierii sinologiei.

Opera lui nu este numai jurnalul plin de peripeții al unei ambasade trimise în misiune diplomatică în China, ci este în același timp o carte modernă de explorare științifică a unor ținuturi până atunci mai puțin cunoscute europenilor . Călătorind pe drumuri necunoscute, printre popoare și rase diferite, vâslind pe râuri pe care nu mai vâslise nici un european până la el, curiozitatea, veșnic trează a acestui moldovean din sec. al XVIII-lea, se oprește asupra configurației solului descris în amănunțime, râurilor pe care le străbate; notează aspectul particular al munților, face măsurători topografice. Privirea lui iscoditoare a prins și viața specific omenească pe care o trăiesc popoarele așa de diferite ca înfățișare: ocupația, armele, manifestările religioase, superstițiile.

În 1708 , Nicolae Milescu Spătarul moare, la vârsta de 72 de ani, lăsând posterității multiple dovezi ale prodigioasei sale personalități.